

APORTUL INSTITUȚIILOR
DE CERCETARE ISTORICĂ DIN MOLDOVA
LA REALIZAREA MUZEULUI DE ISTORIE AL R. S. ROMÂNIA

M. PETRESCU-DÎMBOVIȚA

În colecțiile celui mai mare și mai frumos muzeu de istorie din țară, Muzeul de istorie al R.S. România, se află numeroase piese arheologice descoperite în urma cercetărilor efectuate, îndeosebi cu începere din 1949, de către arheologi de la Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol” și Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, singuri sau în colaborare cu muzeografi de la muzeele de istorie din Moldova.

Astfel, referitor la orinduirea comunei primitive, un loc aparte îl ocupă ceramica pictată și plastica de tip Cucuteni, provenind din săpăturile efectuate în așezările de la Trusești—Botoșani și Valea Lupului—Iași, ambele remarcabile prin bogăția și frumusețea materialelor neolitice descoperite.

În ceea ce privește perioada de tranziție de la neolitic la epoca bronzului, sînt semnificative descoperirile de vase din mormintele în cutii de piatră de la Dolhești Mari—Fălticeni și din așezările de la Uricani—Iași, aparținînd grupurilor amforelor sferice și Horodiștea—Foltești, pătrunse pe teritoriul Moldovei dinspre nord și est.

Epoca bronzului este ilustrată și ea prin unele piese caracteristice descoperite de arheologii ieșeni, în colaborare cu muzeografi de la Tecuci și Focșani, prin săpăturile efectuate în așezările culturii Monteoru de la Terchești și Cindești—Vrancea, precum și în acelea ale culturii Noua, de la sfîrșitul acestei epoci de la Bărboasa și Tăvădărești—Bacău. La acestea se adaugă mai multe piese din bronz din depozitele de la sfîrșitul epocii bronzului de la Rădeni—Iași, achiziționate de muzeul din Iași.

Un alt important depozit de bronzuri din colecțiile Muzeului de istorie al R.S. România este acela de la Ilișeni—Suceava, obținut de la muzeul din Suceava.

Din prima epocă a fierului fac parte cîteva obiecte caracteristice, din depozitul de la Bîrlad—Trestiana, necropola de la Stoicani—Galați, precum și un pumnal scitic de tip akinakes de la Măcișeni—Galați, piese studiate de arheologii din Iași și muzeografil de la Bîrlad.

În continuare, din perioada de tranziție de la prima la a doua epocă a fierului, datează importantul tezaur traco-getic de obiecte de aur de la Băiceni—Iași, din sec. IV î.e.n. în greutate de peste 2 kg, remarcabil prin frumusețea coifului și a pieselor decorative de harnașament, aparținînd unui condu-

cător, al cărui sediu nu este deloc exclus să fi fost în aşezarea întărită de pe înălţimea Cătălina de la Cotnari—Iasi. Tezaurul acesta, descoperit în 1960, cu prilejul lucrărilor agricole din zona respectivă, şi recuperat de arheologii ieşeni, a fost recent restaurat la Bucureşti, constituind astăzi un punct de atracţie pentru vizitatorii Muzeului de istorie al R.S. România. Aproximativ din aceeaşi vreme datează şi piesele de harnaşament de aur dintr-un tezaur descoperit în 1967 de arheologii ieşeni, cu prilejul săpăturilor de mai mare amploare, efectuate de către aceştia, în colaborare cu muzeografi din Botoşani, în cuprinsul cetăţii 2 din marele complex întărit cu puternice valuri de pământ şi şanţuri de la Stăncuşti—Botoşani.

La rindul ei, perioada de înflorire a culturii daco-getice (sec. I î.e.n.—I.e.n.) este ilustrată în muzeu prin ceramică, unelte agricole şi piese de podoabă, descoperite de arheologii ieşeni, în colaborare cu muzeografi din Piatra-Neamţ, în cetatea dacică cu palisadă, ziduri de piatră şi sanctuare de pe înălţimea Bîtea Doamnei de la Piatra-Neamţ, care cetate prin caracteristicile ei se aseamănă aproape întru totul cu cele dacice din Munţii Orăştiei.

Pentru vremea corespunzătoare provinciei romane Dacia, prezintă interes ceramica din aşezările de la Todireni—Ceair, Suceava—Şcheia şi din alte locuri din Moldova, descoperită de arheologii ieşeni şi muzeografilor din Suceava.

Perioada următoare, în care a avut loc procesul de formare a poporului român şi a limbii române, astăzi din ce în ce mai binecunoscută din punct de vedere arheologic pe teritoriul Moldovei, este reprezentată prin descoperiri de ceramică, unelte, obiecte de podoabă şi de îmbrăcăminte din mormintele sarmatice de la Birlad — Şcoala de tractorişti, Vlăsineşti—Botoşani, din aşezările şi necropolele culturii Sintana de Mureş—Cerneahov (sec. IV e.n.), de la Valea Seacă — Birlad, Miorcani—Botoşani, Ciocani—Pietriş şi Doina—Girov—Neamţ, precum şi prin unele obiecte din aşezări din vremea coabitării populaţiei autohtone şi slave de la Şipot—Suceava, Lozna—Dorohoi, Hlincea şi Spinoasa—Iasi, Dodeşti şi Dăneşti—Vaslui.

Din descoperirile privitoare la perioada formării poporului român şi a limbii române, atrag atenţia în mod deosebit piesele din atelierele de prelucrat piepteni din corn de cerb, din vremea culturii Sintana de Mureş—Cerneahov, de la Valea Seacă—Birlad, unde, prin săpăturile efectuate pînă în prezent de muzeul din Birlad, s-au dezvelit 11 asemenea ateliere, ceea ce reprezintă un centru meşteşugăresc specializat pentru aceste obiecte. De asemenea, prezintă interes şi fibula digitată de la Drăguşeni—Botoşani (sec. VI), achiziţionată de muzeul din Botoşani.

În sfîrşit, cercetările arheologice, efectuate de arheologii din Iasi şi din alte oraşe ale Moldovei, au contribuit şi ele, în bună măsură, la obţinerea, în condiţii şi înţifrice, a unor importante materiale din vremea orînduirii feudale, aflate astăzi în colecţiile Muzeului de istorie al R.S. România. În această privinţă, se remarcă descoperirile de ceramică, unelte, arme şi piese de harnaşament din feudalismul timpuriu (sec. XI—XIV) de la Răducăneni—Huşi, Lunca-Dorohoi, Piatra-Neamţ—Bîtea Doamnei şi Hurghişca—Suceava, precum şi, îndeosebi, cele două tezaure de obiecte de podoabă de argint, de origine locală, bizantină şi orientală de la Vovrieşti—Iasi şi Oteleni—Vaslui din sec. XIII, datate printre altele şi prin monedele tătărăşti de argint din inventarul tezaurului de la Oţeleni. La acestea se adaugă şi ceramică, unelte, arme, cahle şi plăci decorative din feudalismul dezvoltat (sec. XV—XVII) de la Baia, Suceava, Iasi şi Bacău, precum şi tezaurele monetare din sec. XVI—XVIII de la Suceava, Sălişte—Mileanca, Miorcani şi Ştefăneşti, Botoşani, achiziţionate de muzeul din Suceava.

În încheiere, din cele de mai sus rezultă cu pregnanţă importanţa cercetărilor efectuate de arheologii ieşeni şi de personalul ştiinţific al muzeelor de istorie din Moldova, în ultimii 25 de ani, la constituirea expoziţiei de bază a Muzeului naţional de istorie. Desigur că această expoziţie va spori şi se va îmbunătăţi continuu prin activitatea de cercetare ştiinţifică desfăşurată de către acest muzeu în Moldova.

RÉSUMÉ

L'auteur s'occupe de l'apport des institutions de recherche de la Moldavie à la constitution des collections du Musée d'Histoire de la R.S. Roumanie en présentant les principales pièces

découvertes par les archéologiques moldaves et qui font partie du patrimoine de ce nouveau musée.